

dat hij weer de leiding in de gemeente had. Diaken De Koning gaat wel over naar de gemeente van Van den Oever, maar pas in 1849, zodat ook hij mogelijk nog een tijd bij de gemeente gebleven is.

De andere diaken, Jan Karton, bedankt in 1842 voor zijn ambt, en behoort volgens een aantekening niet meer tot de gemeente. In 1856 keert hij echter met 'belijdenis van zijn omzwerven en zonden' weer terug. De tweede ouderling heeft al vroeg een soort scheuring in de gemeente veroorzaakt. In 1837 werd hij door de classis ontzet uit zijn ambt en gecensureerd. Na rijp beraad wordt de maatregel later echter onwettig verklaard en kan hij, met degenen die wegens 'aankleving' ook gecensureerd waren, weer terug keren.

En zo valt op de gehele kerkeraad van het eerste uur wel wat aan te merken, hoewel conclusies ook weer niet te snel getrokken moeten worden, omdat ik b.v., bij gebrek aan bronnenmateriaal, niet weet hoe snel men overging tot ontzetting uit het ambt.

Het blijkt dat de jonge gemeente ook nog met andere problemen te maken had. Dat was allereerst de vraag naar de rechtmatigheid van de stap en vervolgens de problemen rond een ordelijk kerkelijk leven. Een aantal keren komt in het ledemaatsboek naar voren dat er mensen zijn die de gemeente niet kunnen erkennen, die zich 'door ontkenning van de kerk onttrekken', of die zelfs zover gaan dat ze niet geloven dat er in Nederland nog een kerk bestaat³⁷). Aan een ordelijk kerkelijk leven ontbrak naast het bij de kerkeraad gesignaleerde, nogal veel. De aantekeningen in het Lidmatenregister wekken de indruk dat sommigen hun houding niet konden bepalen. Het duidelijkste voorbeeld hiervan is wel Jillis van der Koogh. In augustus 1838 wordt hij wegens 'ontrouwe bejegening van de gemeente en verlating van de gemeenschap' gecensureerd. Na gedane schuldbelijdenis wordt hij weer opgenomen, maar na de gemeente te hebben beschuldigd van liefdeloosheid vertrekt hij weer. Tenslotte wordt hij in juli 1841 weer aangenomen en blijft dan blijikbaar, want verdere aantekeningen ontbreken.

Het blijkt dat er nogal eens leden waren die lange tijd niets van zich lieten horen. Vermaningen hielpen dan meestal niet en het lijkt erop of de kerkeraad op 1 maart 1840 een soort 'opruiming' gehouden heeft. Verscheidene leden zijn toen geschrappt, van wie steeds vermeld staat dat ze zich geruime tijd aan de gemeente hadden onttrokken. Hetzelfde lijkt te zijn gebeurd op 29 oktober 1848. Tenslotte zijn er nog mensen die uiteindelijk de Afschei-